

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะเป็นแหล่งให้การศึกษา วิชาการชั้นสูงเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม สติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 5) ผลิตบุคลากรชั้นมัธยมให้มีความรู้ความสามารถ รับผิดชอบทำงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองความต้องการของประเทศในทุกสาขาวิชา สร้างความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (เสถียร สภาพงศ์. 2528 : 214-217) ตั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) กล่าวว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาชั้นสูงที่จะต้องสร้างและพัฒนารองค์ความรู้ใหม่เป็นผู้นำทางสังคม นำประเทศไปสู่ความก้าวหน้าและมั่นคง การอุดมศึกษา นอกจากจะมีบทบาทในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงที่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ยังต้องพัฒนาวิชาการตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เป็นการสร้างผู้นำและปัญญาชน การอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 11) จึงอาจสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหน้าที่สำคัญคือ การผลิตบัณฑิตโดยเป็นผู้สอนทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และช่วยพัฒนาบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ (สำเนา วิจารณ์ปี. 2533 : 1) นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษายังมีบทบาทหน้าที่ในการวิจัย บุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (วิจิตร ศรีธำณ. 2518 : 11)

เนื่องจากนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่ เป็นบุคคลที่มีอารมณ์อ่อนไหวกว่าบุคคลในวัยอื่น ในขณะที่เดียวกันก็มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มมีจินตนาการสูง อยากทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ นอกจากนั้น นักศึกษายังได้รับการกระตุ้นทางอารมณ์และปัญญาจากการอ่านอย่างกว้างขวาง จากทบทวนบรรยาย การอภิปรายของอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ จากการพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างรวดเร็ว และมีความต้องการ ที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ดังนั้นการปกครองและการบริหารงานที่เกี่ยวกับนักศึกษา จึงแตกต่างไปจากนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ เสริมสร้างให้นักศึกษาพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งสร้างบรรยากาศและสร้างสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริม ปลูกฝังให้นักศึกษา ได้เป็นบุคคลที่ถึง

พร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งทางกายและจิตใจ อันจะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีงามให้แก่นักศึกษาต่อไป

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู สถาบันราชภัฏได้พยายามพัฒนาคุณภาพการผลิตบัณฑิตให้หลายทาง ทั้งนี้เพื่อมุ่งยกระดับประสิทธิภาพการบริหารของแต่ละสถาบันให้ทัดเทียมกัน แนวทางหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจและดำเนินการ ได้แก่ การมุ่งสำรวจสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีต่อสภาพการเรียนการสอนนั้น เป็นที่ยอมรับกันมาช้านาน เพราะเหตุว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันที่ดีย่อมสร้างบรรยากาศการศึกษาแล้วเรียนที่ดีด้วย บรรยากาศของสถาบันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้อิทธิพลของบรรยากาศยังส่งผลต่อสิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนดีขึ้น ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา จึงส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในแง่ของตัวบุคคล และแง่ของหลักสูตรอีกด้วย

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ตั้งอยู่เลขที่ 439 ถนนจิระ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เยื้องศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์ บนเนื้อที่ 297 ไร่ 1 งาน 27 ตารางวา เดิมที่ดินแปลงนี้กองทัพอากาศใช้เป็นสนามบิน เมื่อเลิกใช้แล้วกองทัพอากาศก็ยกที่ดินส่วนด้านทิศตะวันตกให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทบุรีรัมย์ ส่วนด้านทิศตะวันออกได้มอบให้จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อใช้เป็นสถานที่ตั้งของวิทยาลัยครูบุรีรัมย์

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้เริ่มก่อตั้งเป็น "วิทยาลัยครูบุรีรัมย์" ด้วยความต้องการของทางราชการและประชาชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการนำของผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ คือ นายสุรวุฒิ บุญญานุสาสน์ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดในยุคนั้น ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของประเทศที่กำลังขาดแคลนครูอย่างมาก วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2514 โดยได้รับงบประมาณ(ปีงบประมาณ 2515) 9 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน 1 หลัง หอพัก 3 หลัง โรงฝึกงาน 1 หลัง ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนไฟฟ้า และประปา เป็นต้น การก่อสร้างได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2514 คณะผู้ร่วมดำเนินการในระยะแรกคือ อาจารย์วิชา อุตศาสตร์ (ต่อมาได้เป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และอธิการคนแรก ของวิทยาลัยครูบุรีรัมย์) อาจารย์ ดร.พล กำปิงส์ อาจารย์ณรงค์ วิชาเทพ และอาจารย์เจนวิทย์ ผาสุก

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ได้เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาครั้งแรก ในปีการศึกษา 2515 โดยเปิดสอนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ภาคปกติมีจำนวน 455 คน และภาคค่ำจำนวน 1,358 คน มีอาจารย์ประจำรุ่นแรก จำนวน 44 คน ในปีการศึกษา 2516 ทางวิทยาลัยได้เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ

ในปีพ.ศ. 2519 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ได้รับการยกฐานะให้เป็นวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 มีผลให้วิทยาลัยครูบุรีรัมย์เปลี่ยนชื่อตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดจากผู้อำนวยการเป็น "อธิการ" และเปลี่ยนรูปแบบของหลักสูตรทางวิชาการจากหมวดวิชามาเป็นคณะวิชาและภาควิชา และได้จัดตั้งสำนักงานอธิการขึ้น ได้เปิดทำการสอนตามหลักสูตรใหม่ของสภาการฝึกหัดครู ซึ่งเปลี่ยนจากระบบ 3 ภาคเรียนมาเป็นระบบ 2 ภาคเรียน

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปีหลัง (ค.บ.) เป็นรุ่นแรก โดยเปิดสอนภาคปกติ 6 วิชาเอก คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา พลศึกษา ศิลปศึกษา และวิทยาศาสตร์ทั่วไป ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2521 ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี 2 ปีหลัง ให้กับครูประจำการ โดยเรียนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เรียกว่า "โครงการอบรมครูประจำการ" (อกรบ.) ในปีการศึกษาต่อมา ได้เปิดศูนย์ให้การศึกษาศำหรับครูประจำการขึ้นที่โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ได้เปิดทำการสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 4 ปี ครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2524 วิชาเอกที่เปิดสอน คือ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป และได้เปิดสอนหลักสูตร ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ขึ้นอีก 3 วิชาเอก คือ บรรณารักษศาสตร์ พัฒนาคูชุมชน และสหกรณ์ และได้จัดรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

ในปีพ.ศ. 2527 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจวิทยาลัยครูเปิดสอนสาขาวิชาการอื่นนอกจากสาขาคูศาสตร์ ดังนั้นวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จึงเปิดสอนเพิ่มเติมทั้งในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี เช่น สัตวบาล เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ พัฒนาคูชุมชน เป็นต้น

ในปีพ.ศ. 2538 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ ขึ้นมาใช้แทนพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู โดยเปลี่ยนชื่อเรียกจากวิทยาลัยครู เป็นสถาบันราชภัฏ อธิการเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น อธิการบดี คณะวิชาเป็นคณะ หัวหน้าคณะวิชาเป็นคณะบดี และสามารถเปิดทำการสอนได้ถึงระดับปริญญาเอก ยึดหลักปรัชญารว่า เป็นสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ขยายฐานการศึกษาโดยเปิดสาขาต่าง ๆ ที่เป็นความต้องการและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2541 ได้เปิดสอนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษ ในปีการศึกษา 2542 ได้เปิดสอนเพิ่มอีกหนึ่งสาขา คือสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก สภาพแวดล้อมเป็นตัวกล่อมเกลาบุคลิกลักษณะและมีอิทธิพลเหนือนุคลิกภาพของนักศึกษา (Aslin, 1993 : 3) สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา นับเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนานักศึกษา สภาพแวดล้อมสถาบันหมายถึงรวมถึง ลักษณะต่าง ๆ ของสถาบัน ได้แก่ สภาพการบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรมความสัมพันธ์กับ

เพื่อน กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการแก่นักศึกษา และบริเวณอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สถาบันเป็นสิ่งบังคับให้ทุกคนในสถาบันต้องปฏิบัติตามในรูปใดรูปหนึ่ง เช่น การกระทำตาม กฎเกณฑ์ การลงมือปฏิบัติกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะเสริมแรงให้นักศึกษา เกิดความต้องการที่จะสร้างเสริมบุคลิกภาพได้

สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาเป็นตัวเร้าที่มีศักยภาพมีอิทธิพลต่อการพัฒนา บุคลิกภาพของนักศึกษา สภาพแวดล้อมมีส่วนทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ของตนเอง พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การแสดงความวิตกกังวลต่อการ เรียน การแข่งขันทางวิชาการ หรือการแสดงความก้าวร้าวทางวิชาการ ไพชญ์ สิ้นสารัตน์ (2524 : 45-50) มีความเชื่อว่า ชีวิตการศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษานั้น สามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ค่านิยม วิธีการเรียนของนักศึกษา และบรรยากาศในการศึกษาเล่าเรียนนั้น ซึ่ง ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในของแต่ละสถาบันนั่นเอง ได้ ถ้าสถาบันต้องการที่จะ พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพตามที่พึงปรารถนา สถาบันจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้น ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจนสุดความสามารถ

สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อชีวิต ความเป็นอย่างอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษาในสังคมสถาบัน (วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2519 : 21) สภาพแวดล้อมเป็นตัวเร้าที่มีศักยภาพ มีอิทธิพลต่อการ พัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา รวมทั้งกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถาบันนั้น ๆ (Astin. 1993 : 56) สภาพแวดล้อมยังเป็นสิ่งบังคับให้ทุกคนในสถาบัน ต้องประพฤติปฏิบัติ เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย ข้อบังคับ และการกระทำ กิจกรรม ต่าง ๆ เป็นการเสริมแรงให้นักศึกษาเกิดความต้องการที่จะแสดงออกเพื่อเสริมสร้าง บุคลิกภาพ ของตนเอง ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาต้องการจะพัฒนาบุคคลากรให้มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ สถาบันจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองจนสุดขีดความสามารถเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ นั่นคือ การจัดสภาพแวดล้อมสถาบันที่จะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ถึงพร้อม ด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญ ทั้งกายและ จิตใจ มีบุคลิกภาพที่ดีงาม (รังสรรค์ หันสันเทียะ. 2526 : 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยให้นักศึกษามีความสุข ได้รับความ สะดวกปราศจากความวิตกกังวล สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างเต็มที่ ช่วยสร้างลักษณะนิสัยและ ค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษาโดยเฉพาะทางด้านจริยธรรม คุณธรรม ก่อให้เกิดวินัยใน ตนเองและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นครูในอนาคต (ตุลิต คงตระกูล. 2528 : 129) สภาพแวดล้อมจะเป็นตัวกล่อมเกลาให้ผู้เรียนเป็นคนละเอียดอ่อน มีพร้อมต่อการปลูกฝัง คุณธรรมอันพึงประสงค์ (โกวิท วรพิพัฒน์. 2536 : บทนำ) จากการศึกษาสภาพแวดล้อม สถาบัน พบประเด็นที่เป็นปัญหาดังนี้

ด้านการบริหาร ภาวะเบี่ยง ข้อบังคับของสถาบันราชภัฏสำหรับนักศึกษาเป็นไปอย่างเคร่งครัด นักศึกษาไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันราชภัฏ ในด้านการบริหารบุคคล การจัดบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาไม่เหมาะสมกับงาน กล่าวคือ อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจลักษณะของงานยังไม่มากเท่าที่ควร ส่งผลทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานของสถาบัน (ปฏิทินที่ สิบสามดี. 2539 : 12-18)

ด้านการเรียนการสอน การสอนภาคทฤษฎี ส่วนมากอาจารย์สอนแบบบรรยายจากเนื้อหาในตำรา นอกจากการสอนภาคทฤษฎี ก็เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษา เช่น การจัดเข้าร่วมแข่งขันกีฬา การศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่มีการปฏิบัติเป็นส่วนน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจัดทำแผนการสอนรายวิชาไม่ครอบคลุม การกำหนดรูปแบบที่ต้องฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ชัดเจน อุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉพาะเอกสาร หนังสือ ตำราเรียน ในห้องสมุดมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย (ปฏิทินที่ สิบสามดี. 2539 : 8-10)

ด้านการให้บริการนักศึกษา นักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการให้บริการสุขภาพจากสถาบันเท่าที่ควร เนื่องจากสถาบันขาดเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำห้องพยาบาลสำหรับให้บริการแก่นักศึกษา อาจารย์จึงต้องทำหน้าที่แทนขณะที่ต้องทำหน้าที่สอนด้วย จึงไม่สามารถให้บริการแก่นักศึกษาได้ตลอดเวลา การจัดบริการให้ค่าปรึกษาแนะแนวและจัดหางานพิเศษไม่ต่อเนื่อง และไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทู่นควรศึกษามีจำกัดและไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาและไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การจัดบริการหอพักนักศึกษา พบว่านักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร กล่าวคือ การจัดห้องพักรังไม่เป็นสัดส่วน เครื่องสาธารณูปโภคที่จำเป็น เช่น ที่นอน เตียงนอน มีไม่เพียงพอ เป็นต้น (ปฏิทินที่ สิบสามดี. 2539 : 19-22)

ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน นักศึกษานิยมเอาอย่างเพื่อนรุ่นพี่ที่เป็นตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม เช่น การเที่ยวเตร่ในยามวิกาล การดื่มสุรา ขาดเรียน มีพฤติกรรมไปในทางซู้สาว การแต่งกายผิดระเบียบ ก้าวร้าวครูอาจารย์ และไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน (ประสงค์ วงศาโรจน์. 2541 : 4)

ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษาและอาจารย์ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ นักศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแทนนักศึกษา และการจัดตั้งชมรมกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมนั้น สถาบันดำเนินการจัดเกือบทั้งหมด นักศึกษาไม่สามารถเลือกกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมเองได้ (ประสงค์ วงศาโรจน์. 2541 : 5)

ด้านอาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ในห้องเรียนเก่าชำรุด โรงอาหารมีที่นั่งสำหรับ
รับประทานอาหารไม่เพียงพอ ห้องน้ำห้องสุขาขาดสุขลักษณะที่ดี (ประสงค์ วงศาโรจน์.
2541 : 3)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้น ได้มี
การวิจัยกันอย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบจากการวิจัยมีลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือ ทั้งกลุ่มผู้บริหาร
คณาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นหรือมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอยู่ในระดับ
ปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การบริหารสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ยังเป็นที่จะต้องวางแผนเพื่อพัฒนา การจะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมใน
ปัจจุบันสภาพแวดล้อมของสถาบัน นับว่ามีอิทธิพลที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนของ
สถาบันเจริญก้าวหน้าได้ ดังนั้นการศึกษาสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของสถาบัน นั้นจึงมีความ
จำเป็นมาก เพราะข้อมูลจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ในการวางแผนพัฒนา
และปรับปรุงการบริหารสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพเหมาะ
สำหรับการพัฒนาส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ตามปณิธานและความมุ่งหมายของ
สถาบัน และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันของ
ราชภัฏบุรีรัมย์ โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการ
ให้บริการนักศึกษา ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคาร
สถานที่
2. ประเมินทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในแต่ละด้าน และโดยรวมเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในแต่ละด้าน และโดยรวมจำแนกตามตัวแปร เพศ และระดับการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
แต่ละด้านรวมหกด้าน อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์
2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
แต่ละด้านรวมหกด้านแตกต่างกัน

3. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ แต่ละด้านรวมหกด้านแตกต่างกัน

4. นักศึกษาต่างระดับการศึกษา มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ แต่ละด้านรวมหกด้านแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการนักศึกษา ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถาบันให้ดียิ่งขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษา ประกอบด้วยสภาพแวดล้อม 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการให้บริการนักศึกษา ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งกำลังปฏิบัติงาน หรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร จำนวน 51 คน อาจารย์ จำนวน 209 คน นักศึกษา จำนวน 4,355 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 4,615 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของประชากร แบ่งเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 อาจารย์

3.1.1.3 นักศึกษา

3.1.2 เพศ แบ่งเป็น

3.1.2.1 เพศชาย

3.1.2.2 เพศหญิง

3.1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

3.1.3.1 ระดับอนุปริญาตร

3.1.3.2 ระดับปริญญาตรี

3.1.3.3 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ 6 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการบริหาร

3.2.2 ด้านการเรียนการสอน

3.2.3 ด้านการให้บริการนักศึกษา

3.2.4 ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน

3.2.5 ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา

3.2.6 ด้านอาคารสถานที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารของ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ และมีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อพัฒนาการของนักศึกษาทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ทักษะความสามารถ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสภาพแวดล้อมไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง สภาพการณ์ดำเนินงานของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ที่ใช้บังคับนักศึกษาและบุคลากรของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ การบริหารบุคคล การบริหารงานวิชาการ รวมทั้งนโยบายกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.2 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษานักศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา บรรยากาศในการเรียนการสอน วิธีการสอน คุณลักษณะของอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ เนื้อหาสาระในหลักสูตร การวัดผลประเมินผล อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยทั่ว ๆ ไป

1.3 สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการนักศึกษา หมายถึง สภาพการณ์จัดบริการต่าง ๆ ในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน มีความสะดวกปลอดภัยและมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เช่น บริการให้

คำปรึกษาแนะแนว บริการหอสมุด บริการสุขภาพพลานามัย บริการเครื่องอุปโภคบริโภค บริการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ

1.4 สภาพแวดล้อมด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน เช่น ความสามัคคีในกลุ่มนักศึกษา การยอมรับรุ่นพี่รุ่นน้อง ความร่วมมือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ความเสียสละระหว่างกลุ่ม และการเป็นผู้นำกลุ่ม

1.5 สภาพแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นในสถาบัน เพื่อเพิ่มประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อให้การศึกษาที่สมบูรณ์ อันเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านแก่นักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมบันเทิงและสันทนาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรม

1.6 สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสภาพภายในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เช่น ความเพียงพอของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องบริการอื่น ๆ การตกแต่งบริเวณให้ร่มรื่น การอำนวยความสะดวก การสัญจรไปมาในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ รวมทั้งสภาพความมั่นคงและปลอดภัยของของสถาบัน

2. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึก ความเห็น หรือความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางบวกหรือ ทางลบ สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนจากการตอบแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำมาคำนวณหาค่าสถิติ แล้วแปลความหมายได้ ในงานวิจัยนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน

3. ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าสำนักงาน รองหัวหน้าสำนักงาน ที่ปฏิบัติงานด้านบริหารของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543

4. อาจารย์ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานการสอนประจำของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 และมีได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

5. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543